

Nimi

Emakeeleolümpiaad 2012/13

PIIRKONNAVOOR

7.–8. klass

Õpetajale	
Punktisumma	

Nimi	
Maakond	
Kool	
Klass	
Eesti keele õpetaja	

Ülesanne 1. (5 punkti) Paranda kuulutuses vead, kuid ära muuda ajaväljendeid numberkuupäevaks.

Punkte

Head õpilased!

Reedel 2el märtsil kell 15 pärastlõunal toimub kohtumine maadleja Heiki Nabiga, kes võitis 2012dal aastal olümpiamedali.

Huvilistel palun anda oma tulekust teada 28nda veebruarini meiliaadressil marja.mahl@hotmail.com.

Huvijuht

Ülesanne 2. (14 punkti)

2.1. Katkendist on ära jäänud kirjavahemärke, kokku- ja lahkukirjutamisel on tehtud vigu. Lisa puuduvad kirjavahemärgid. Valesti kokku kirjutatud sõnade osad eralda püstkriipsuga. Kokkukirjutamist vajavad sõnad ühenda kaarekesega. Kui kokkukirjutust nõudva sõna osad paiknevad eri ridadel, lisa rea lõppu sidekriips.

Jahilolles tuli aega jaotada saagi otsimise ja järgmise purdeotsimise vahel Me olime vaevalt esimesest purdest üle saanud kui kolm tikutajat jalgealt vurinal lendu tõusid ja ennast lennul küljelküljele pildudes minema tuiskasid Larry viskas püssi palge ja vajutas õhinal päästikule Kuked langesid alla aga pauku ei tulnud

Mõttekas oleks olnud püss enne äralaadida sõnas Leslie vaikse võidu röömuga

Ma arvasin et sina seda tegid hammustas Larry vastu sina peaksid ju lõppude lõpuks relvakandja rolli mängima [—-]

G. Durrell, „Minu pere ja muud loomad”

2.2. Tõmba õige vastuse juures olevale tähele ring ümber.

Katkend on pärit

A	autobiograafilisest romaanist
B	ulmeromaanist
C	kriminaalromaanist

Sõna „purre” tähendab

A	hammustavat looma
B	kitsast kerget silda
C	tuulekaitset

Nimi

Ülesanne 3. (13 punkti) Moodusta sõnadest kirjakeele norminguga lubatud mitmuse osastava käände vormid.

Punkte

Sõna	Mitmuse osastav
<i>inimene</i>	inimesi
<i>auto</i>	
<i>kontsert</i>	
<i>niisugune</i>	
<i>vastuolu</i>	
<i>rabe</i>	
<i>portsjon</i>	
<i>nüri</i>	
<i>vistrik</i>	
<i>esikaas</i>	
<i>ämblik</i>	

Ülesanne 4. (5 punkti) Eesti keele kirjapanemise tavad on sajandite jooksul palju muutunud. Kuni 17. sajandi lõpuni oli ortograafia ebajärjekindel ja võõrapärane. 17. sajandi lõpul võeti kasutusele vana kirjaviis, mida oli kergem lugeda kui varasemat kirjaviisi. 19. sajandi teisel poolel tuli käibele uus kirjaviis, mida kasutame peaaegu samal kujul tänapäevani.

Punkte

Loe tabelist samade piiblisalmide eri ajast pärinevaid tõlkeid ja otsusta ortograafia põhjal, millesest perioodist need pärinevad. Selleks sobita omavahel tekstidest võetud keelenäited (1–6) ja teksti iseloomustus (A–F), mille leiad järgmiselt leheküljelt.

Teksti number	Esimene näide sellest tekstist	Teine näide samast tekstist	Kolmas näide samast tekstist	Teksti iseloomustus
1	<i>Näljaseid on ta täitnud heade andidega, ent rikkad saatanud minema tühjalt.</i>	<i>Sest vaata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis saab osaks kogu rahvale.</i>	<i>Õnnistatud oled sina naiste seas</i>	F
2	<i>Kennel nälg on, neid on temma täitnud hea andidega, ja rikkaid tühjalt ärrasaatanud.</i>	<i>Wata, ma kulutan teile suurt rõõmu, mis keige rahwale peab sama.</i>	<i>Õnnistud olled sinna naeste seas</i>	
3	<i>Näljätzid teüdab temmä Hähga / nink lasseb Rikkid tühja erra:</i>	<i>Nätze minna kuhluta teile suhrt Rõhmo / kumb kigel Rachwal sahþ ollema.</i>	<i>Õnnistetü ollet sinna Naiste sean</i>	
4	<i>Näljatsid on tema täitnud hea andidega, ja rikkaid tühjalt ära saatanud.</i>	<i>Waata, ma kuulutan teile suurt rõõmu, mis kõige rahwale peab saama.</i>	<i>Õnnistatud oled sina naeste seas</i>	
5	<i>Neliatzet teutab tæma hüide kaas, ninck iettab needt Rickat tuchiax.</i>	<i>Walata Mina kuluta teile v`x suhr rõhmu, kumb keickele Inimestele piddab sündima.</i>	<i>Onnistut ollet sina nente Najste seas.</i>	
6	<i>Needt neljaset töitap temma wiljade kahs / ninck jettap needt rickat tühjax.</i>	<i>Wata / minna kuhlutan teile suhre rõhmo / kumb keickel rahwal sündima sahþ /</i>	<i>Õnnistut ollet sinna nende naisede sehs</i>	

Tekstis kasutatud ortograafia üldiseloostus

A. Georg Mülleri jutlused aastatest 1600–1606. Mülleri jutluste õigekiri on väga varieeruv. Pikki vokaale märgib ta pikendusmärgi *e* või *h* abil, näiteks *kuelma* 'kuulma', *pohle* 'poole', kuid mõnikord ei erista ta pikki vokaale üldse, näiteks *melewalla* 'meelevalla', *kuleb* 'kuuleb'. Samuti on ebaühtlane vokaalidevahelise konsonandi märkimine: kord kirjutab Müller *mina tahan*, *Inimene*, *Jumala*, kord aga hoopis *Kunningka*, *willetzus*, *suggu*, *Issa*. [Ä]-hääliku märkimiseks kasutab Müller *e* kõrval ka *ae*-d (näiteks *lebbi* 'läbi', *taennada* 'täna'), [õ] märkimiseks *ö*-d või *o*-d (näiteks *önne* 'õnne', *oppeta* 'õpeta'). Müller tarvitab kõiki vöörtähti. Tal esineb omapäraseid tähti ja tähe kombinatsioone, näiteks sõnades *tjran* 'türann', *raßke* 'raske', *huckab* 'hukkab', *ni~ck* 'ning'.

B. Heinrich Stahli kirikukäsiraamat aastast 1638. Stahli teoste ortograafia on ühtlasem kui Mülleri, näiteks tarvitab ta vokaali pikendusmärgina *h*-d. [Ä]-häälikut märgib ta *e*-ga (näiteks *welja* 'välja'), [õ]-d aga *ö* või *o*-ga (näiteks *körwal* 'kõrval', *wotta* 'võtta'). Stahl kasutab kõiki vöörtähti.

C. Wastne Testament aastast 1686. Wastses Testamendis on ortograafiat märkimisväärselt uuendatud. Endiselt tarvitatakse seal *h*-d pikendusmärgina ning vöörtähti *ch*, *sch*, *tz* ja *sz* (*echk* 'ehk', *Schiuug* 'siug', *kutzuti* 'kutsuti', *tühjasz* 'tühjaks'), kuid on loobunud *f*-i, *q*, *y*, *x*-i ja *ck* kasutamisest.

D. Piibel aastast 1739. Tekstis kasutatakse nn vana kirjaviisi. Ära on jäetud *h* pikendusmärgina. Rõhulise lahtise silbi pikka täishäälikut märgitakse ühe tähega, nt *söge* 'sööge'. Rõhulise lahtise silbi lühikese täishääliku märkimiseks kirjutatakse sellele järgnev kaashäälik kahe tähega, näiteks *temma* 'tema'. Rõhulise kinnise silbi pikk täishäälik kirjutatakse kahe tähega, nt *kool*. Vähendatud on vöörtähtede kasutust.

E. Piibel aastast 1889. Selles raamatus kasutatakse uut kirjaviisi: lühikest häälikut kirjutatakse ühe ja pikka häälikut kahe tähega. Tänapäevases õigekirjast eristab tollast ortograafiat hääliku [v] märkimine endiselt tähega *w*, mitte *v*.

F. Piibel aastast 1997. Ortograafia on täiesti tänapäevane.

Ülesanne 5. (10 punkti) Tekst on pärit ajalehe Postimees uudisterubriigist. Kas asutuste nimetused ning ametinimetused kirjutatakse siin suure või väikse algustähega, kas läbivalt või mitte? Tee valik teksti tüübi ning nime ja nimetuse algustäheõigekirja reeglite järgi ning tõmba õigele algustähele ring ümber.

Punkte

A/a ndmekaitse I/i nspektsioon seiras Eesti kohalike omavalitsuste ja avaliku sektori asutuste veebilehti ja otsustas tunnustada kõige läbipaistvamaid. Selgus, et riigiasutustest on läbipaistvusmeelseim V/v eterinaar- ja T/t oiduamet ning kohaliku omavalitsuste asutustest P/p adise V/v ald.

Auhinna pälvinutele lisaks soovib I/i nspektsioon tuua välja asutusi, kes teevad head tööd avaliku teabe avaldamisega oma võrgulehel. Nendeks on R/r iigikantselei, Õ/õ iguskantsler, S/s iseministeerium ning H/h aridus- ja T/t eadusministeerium.

Kohalike omavalitsusasutuste kategoorias olid esirinnas V/v astseliina V/v ald, A/a udru V/v ald ja L/l ihula V/v ald.

Eilsel tunnustamisüritusel sõnas I/i nspektsiooni P/p eadirektor Viljar Peep, et hea meel on näha, et ametnike mõtlemises on toimunud muutus ja saadakse aru, et veebilehe pidamine ei ole tingimata kohustus, vaid see on heaks tööriistaks ja suhtluskanaliks kodanikega.

Ülesanne 6. (10 punkti) Jooni paremas veerus alla sõna või ühend, mis sobib vasaku veeru lause lünka. Näidis on tähistatud 0-ga.

Punkte

0. Ma _____ koosolekul öeldut teie seisukohaks.	pidasin pidin
1. Maailmarekordimehe Usain Boldi 200 m jooksu _____ Zürichis peetud võistlustel oli 19,66 sekundit.	kestus kestvus
2. Tavaliselt me kõrvalisi _____ laborisse ei luba, aga ega te kõrvaline _____ polegi.	isik isiksus
3. Elektriahi _____ kuuma, irvakil akendest puhub tuul.	õhkama õhkima
4. Nüüd on nii, et _____ ma sind õue ei lase, kui tuba on korras.	enne ennem
5. _____ õnnestus õpilastel teda peahoonest kutsuda Werneris kohvikusse, kus ta jätkas eesti sõnavara kommenteerimist.	Vahel Vahest
6. Christopher Robin võtab taskust stopperi, lükkab aja käima ning _____ sekundeid: „Üks, kaks, kolm, neli.”	loendama loetlema
7. Kui ma _____ mäletan, siis ööbisime vist hoopis Lätis.	õigesti õieti
8. „Sellel dokumendil pole ju ühtegi meie _____ ja allkirja,” oli juhataja nõutu.	pitsat pitser
9. Kuigi see ravim on kallis, on see väga _____.	efektiivne efektne
10. Kuulsale dirigendile ei osutatud _____ tähelepanu.	väärikas vääriline

Nimi

Ülesanne 7. (5 punkti) Loe toiduvalmistamise õpetust, mille leiad retsepti alt. Kas tunned selles ära toiduained? Jooni retseptis alla ained, mille kogus õpetuses antuga kattub. Pane tähele, et jooniksid alla õigesti kirjutatud toiduainetunimused. Tõmba ring ümber ainele, mida õpetuses pole.

Punkte

Pikantne tomati ja Gorgonzola penne

200 g pennet / 200 g *penne*'t / 200 gi *penne*-t

1 tükeldatud tomat / 4-5 tükeldatud tomatit

3 tšillipart ehk *peperoncino*'t / 3 tšillipart ehk *peperoncinot*/ 3 tšillipart ehk *peperoncino*-t

4 küüslauku / 4 küüslauguküünt / 1 küüslauk

0,5 kl valget veini / klaas valget veini / 0,5 spl valget veini

oliiviõli / oliivõli

100 g tükeldatud Gorgonzolat / 100 g tükeldatud *Gorgonzola*'t / 100 g tükeldatud Gorgonzola't

5-6 lehte basiilikut / 5-6 lehte basiilikat / 5-6 lehte basiilikku

näputäis soola / soola

paar viilu *ciabatta*-t / paar viilu ciabattat / paar viilu *ciabatta*'t

Kuumuta pannil oliiviõli, lisa tükeldatud tomatid. Küpseta, kuni tomati viljaliha hakkab lagunema. *Penne* keeda samal ajal *al dente*. Nõruta. Lisa tomatitele paar paari küüslauguküüsi, paar kolm *peperoncino*'t ja pool klaasi valget veini. Kuumuta paar minutit ning lisa tükeldatud Gorgonzola. Maitsesta basiilikuga. Sega läbi, et juust hakkaks sulama. Lisa *penne*. Kuumuta paar minutit. Serveeri kuumalt koos hea oliiviõli ja *ciabatta*'ga, millega saab taldrikult kokku riibuda viimased tomati- ja Gorgonzola riismed.

Anni Arro järgi